

Možda nebo zna

GIJOM MUSO

Preveo Ljubeta Babović

Beograd, 2013.

1

'Danas je prvi dan ostatka tvog života'

Anonimni zapis, urezan na jednoj klupi u Central parku.

Januarsko je jutro u zalivu Njujorka, u času kada dan smenjuje noć...

Sasvim visoko na nebu, među oblacima koji klize ka severu, nadlećemo Elis Ajlend i Kip slobode. Hladno je. Čitav grad paralisan je snegom i mećavom.

Iznenada se pojavljuje ptica srebrnastog perja, probija se kroz oblake i munjevito se spušta ka liniji oblakodera. Ne obraća pažnju na snežne pahulje i prepušta se nekoj tajanstvenoj sili da je vodi i odvlači ka severu Menhetna. Neprekidno ispušta uzbuđene krike i začuđujućom brzinom nadleće Grinič Vilidž, Tajms skver i Aper Vest Sajd i završava let tako što sleće na kapiju jednog javnog parka.

Nalazimo se na kraju Morningsajd parka, sasvim blizu Univerziteta Kolumbija.

Za manje od jednog minuta, pali se svetlo na poslednjem spratu male zgrade u tom kvartu.

Mlada Francuskinja Žilijet Bomon za trenutak koristi svoje poslednje trenutke sna.

6.59:57

:58

:59

7.00:007

Kada odjeknu zvonjava, Žilijet mahinalno pruži ruku prema noćnom stočiću i obori radio-budilnik na pod, pa ovaj odmah prekide sa svojim strašnim plesom.

Izvuče se ispod jorgana, protrlja oči, jednom nogom stade na uglačani parket i napravi nekoliko koraka naslepo, a zatim zakorači na tepih koji je klizio po sveže podmazanoj površini poda. Sva smušena, brzo se pri-diže i zgrabi naočari koje je mrzela da nosi, ali koje su joj bile neophodne zbog kratkovidosti, budući da uopšte nije podnosila kontaktna sočiva.

Neobična kolekcija malih jeftinih kineskih ogledala, poređanih na stepeništu koje je vodilo iz spavaće sobe u dnevni boravak, prikaza joj lik mlade žene od dvadeset osam godina, kose srednje dužine i vragolastog pogleda. Ona se prkosno naduri prema staklu, pa onda pokuša da malo dovede u red svoju frizuru, sređujući na brzinu zlatne pramenove kose koji su joj se nestašno kovrdžali na glavi. Majica sa dubokim izrezom i čipkaste kratke pantalone davale su joj seksi i buntovan izgled. Ipak, taj prijatan prizor nije dugo potrajao: Žilijet se umota u debelo ćebe sa škotskom šarom i pritisnu još mlaki termofor uz stomak. Grejanje nikada nije bilo svetla tačka ovog stana koji je već tri godine delila sa Kol-in, svojom cimerkom.

'A za to još plaćamo 2.000 dolara kirije!', uzdahnu ona.

Tako umotana, siđe nogu pred nogu niz stepenice, zatim laganim pokretom kuka gurnu vrata kuhinje. Jedan punački prugasti mačak, koji ju je već nekoliko minuta vrebao, skoči joj na nadlakticu, onda na ramena, uz rizik da joj svojim kandžama izgrebe vrat.

„Stani, Žan Kamij!“, povika ona i zgrabi mačka pa ga spusti na zemlju.

Mačor zamjauka u znak nezadovoljstva, a onda ode i sklupčea se u svojoj korpi.

Za to vreme Žilijet pristavi lonac sa vodom i okrenu dugme na radiju:

'... žestoka snežna nepogoda koja već 48 sati parališe Vašington i Filadelfiju nastavila je da se širi prema severoistoku zemlje i na putu je da potpuno zahvati Njujork i Boston.

Menhetn je jutros osvanuo pod debelim snežnim pokrivačem, koji parališe saobraćaj i pravi veliki zastoj u gradu.

*Vazdušni saobraćaj biće veoma otežan zbog vremenskih nepri-
lika: svi letovi sa polaskom sa aerodroma JFK i La Gvardija otk-
zani su ili odloženi.*

*Uslovi na putevima su takođe vrlo teški i vlasti savetuju da se
što je moguće više izbegava kretanje automobilima.*

*Metro bi trebalo da funkcioniše normalno, ali će autobuski sa-
obraćaj imati zaista velike smetnje. Železnička kompanija Amtrek
najavljuje smanjenje saobraćaja, a prvi put u poslednjih sedam
godina svoja vrata će zatvoriti gradski muzeji, kao i zoološki vrt i
glavne znamenitosti u gradu.*

*Ova nepogoda, koja je nastala zbog sudara mase vlažnog vaz-
duha iz Meksičkog zaliva i mase hladnog vazduha koja se spustila
iz Kanade, u toku dana će se proširiti u pravcu Nove Engleske.*

Preporučujemo vam da budete krajnje oprezni.

Vi ste na Menhetn 101,4 radiju.

*Menhetn 101,4. Ako nam poklonite deset minuta, poklonićemo
vam čitav svet...'*

Dok je slušala ove vesti, Žilijet zadrhta. Trebaće joj nešto da je brzo za-
greje. Potraži u ormariću: nema instant kafe, nema čaja. Pomalo posti-
đena, pronađe u sudoperi kesicu sa čajem koju je prethodno veće upo-
trebila Kolin.

Još prilično pospana, stade pored ivice prozora i kroz staklo baci po-
gled na grad, prekriven belim pokrivačem.

Mlada Francuskinja bila je puna nostalgije, jer je znala da će krajem
nedelje morati da napusti Menhetn.

Nije joj bilo lako da donese takvu odluku, ali morala je da se suoči sa
onim što je bilo očigledno: koliko god da je Žilijet volela Njujork, Nju-
jork nije voleo nju. Nijedna od njenih nada, nijedan od njenih snova,
nikada se nije ostvario u ovom gradu.

Posle gimnazije, pohađala je kurs iz književnosti, zatim je sledio na-
stavak na Sorboni, a za sve to vreme igrala je u klubovima univerzitet-
skog pozorišta. Zatim je primljena na kurs glume, gde se pokazala kao
jedna od najperspektivnijih studentkinja. Uporedo sa tim, povlačila se
po kastinzima, snimila dva ili tri reklamna spota, pojavila se u nekoliko

televizijskih filmova. Ali svi njeni napori ostali su uzaludni. Onda je s vremenom spustila svoje ambicije na najmanju moguću meru, prihvatajući poslove u supermarketima ili odborima, pozorišnim komadima prilikom prigodnih proslava, u predstavama sa Diznijevim junacima, prurušena u medvedića Vinija Pua.

Izgledalo je da joj je horizont skućen, ali se ipak nije obeshrabrila. Uhvatila je bika za rogove i napravila veliki skok ka Sjedinjenim Državama. Sa snovima o Brodveju u glavi, puna nade, stigla je u Veliku jabuku sa statusom mlade devojkice koja će studirati i raditi u inostranstvu. Ne kaže se uzalud da onaj ko je uspeo u Njujorku, može uspeti bilo gde!

Tokom prve godine posao vaspitačice u vrtiću ostavljao joj je dovoljno slobodnog vremena da poboljša svoj engleski, da radi na gubljenju akcenta i da posećuje kurseve dramske umetnosti. Ali nijedna od audicija koje je prošla nije joj omogućila ništa više od malih uloga u eksperimentalnim ili avangardnim komadima, koji su igrani u malim pozorištima, potkrovljima ili crkvenim salama.

Kasnije je, da bi zaradila za život, prihvatila sitne poslove: bila je kasirka u samoposluzi sa skraćenim radnim vremenom, spremačica u jednom odvratnom hotelu na Amsterdam aveniji, konobarica u jednom kafe-šopu...

Pre mesec dana donela je odluku da se vrati u Francusku.

Kolin je imala nameru da napusti stan da bi živela sa svojim dečkom, a Žilijet nije imala ni hrabrosti ni želje da traži novu cimerku. Bilo je vreme da prizna svoj neuspeh. Igrala je riskantnu igru i izgubila je. Dugo je verovala da je lukavija od drugih, spretno izlazeći na kraj sa zamkama i obavezama. Ali sada se osećala potpuno izgubljenom, bez orijentacije i sistema. Uostalom, sva ušteđevina bila je potrošena, a njena viza je već davno istekla, što ju je činilo strankinjom u neregularnoj situaciji.

Njen let za povratak u Pariz bio je predviđen kroz tri dana, ako meteorološki uslovi budu dozvoljavali.

'Hajde, mala moja. Prestani da jadikuješ nad svojom sudbinom!'

Ustade s naporom i uputi se prema kupatilu. Pusti da joj spadne ćebe, skide donje rublje i uskoči u tuš-kabinu.

„Aaaaaah!“, kriknu kad oseti mlaz ledene vode na koži.

Kolin se prva okupala i nije ostala ni kap tople vode.

Nije baš simpa, pomisli Žilijet.

Kupanje hladnom vodom bilo je pravo mučenje, ali kako nije bila osvetoljubiva, odmah je pronašla opravdanje za svoju prijateljicu: Kolin je briljantno završila studije za advokata i danas je imala razgovor za posao sa jednom od najprestižnijih kancelarija u gradu.

Žilijet nije bila narcisoidna, ali je ovog jutra ostala malo duže ispred ogledala. Sve češće ju je proganjalo pitanje:

Jesam li još uvek mlada?

Upravo je napunila dvadeset osam godina. Naravno da je još uvek mlada, ali je morala da prizna da to nije više bilo isto kao kad je imala dvadeset godina.

Dok je sušila kosu, približi se ogledalu, zagleda se u svoje lice i primeti sićušne bore na uglovima oko očiju.

Posao komičarke, vrlo težak i za muškarce, bio je još teži za žene: kod njih se nije tolerisala nesavršenost, koja je kod nekog muškarca prolazila kao znak šarma i karaktera, što je bila nepravda koja ju je oduvek iritirala.

Isprsi se ispred ogledala. Grudi su joj još uvek bile lepe, ali možda ne tako uzdignute kao pre dve godine.

Ne, umišljaš.

Žilijet je oduvek odbijala da opterećuje svoje telo 'ukrasima': da stavlja kolagen zbog lepšeg osmeha, briše bore sa čela botoksom, da podiže jagodice, da pravi rupicu na obrazu ili da plaća nove grudi... Možda je bila i pomalo naivna, ali je volela da se prikazuje onakvom kakva je stvarno bila: prirodna, osećajna i maštovita.

Problem je bio u tome što je potpuno izgubila poverenje u sebe. S vremenom je morala da se odrekne svojih snova da će postati pozorišna glumica, i da će iskusiti istinsku ljubav. Pre tri godine je imala utisak da je sve još uvek moguće. Mogla je da postane Džulija Roberts ili Žilijet Binoš. Onda ju je svakodnevica malo-pomalo istrošila. Sav svoj novac odvajala je za troškove stanovanja. Već dugo nije kupila sebi haljinu i bila je primorana da se hrani polugotovim raviolima ili testima na vodi.

Nije postala ni Džulija Roberts ni Žilijet Binoš. Posluživala je kapučino u jednom kafiću za pet dolara na sat, pa kako to nije bilo dovoljno da plati stanarinu, bila je primorana da za vikend radi i drugi posao.

Nastavi da u mislima ispituje ogledalo:

Imam li još uvek moć da zavodim? Da izazivam želju?

'Svakako', pomisli ona, 'ali još koliko vremena?'

Gledajući se pravo u oči, uputi sebi upozorenje:

'Doći će dan, a to nije tako daleko, kad se više nijedan muškarac neće okrenuti za tobom...'

'U očekivanju toga, požuri da se obučeš, ako ne misliš da zakasniš.'

Navuče hulahopke i dva para čarapa. Zatim crne farmerke, prugastu košulju, pulover sa krupnim petljama i vuneni džemper.

Baci pogled na zidni sat i uzruja se videvši da je vreme prilično odmaklo. Bilo je bolje da požuri: njen gazda nije bio prijatan, pa iako joj je to bio poslednji dan na poslu, vremenske neprilike neće biti nikakvo opravdanje.

Siđe niz stepenice, dohvati kapu i šareni šal koji su bili obešeni na vešalici, zatim zalupi vrata za sobom, vodeći računa da ne 'giljotinira' svog mačka, neustrašivog Žan Kamija, koji je već promolio njušku, privučen debelim slojem snega koji je napadao u toku noći.

Čim je promolila nos napolje, Žilijet opkoli ledeni dah. Nikada nije videla da je Njujork tako miran.

Menhetn se u toku nekoliko sati pretvorio u džinovski skijaški teren. Sneg je ulicama metropole davao izgled fantomskog grada i saobraćaj činio vrlo opasnim. Po trotoarima i raskrscnicama formirali su se debeli smetovi snega. Na obično bučnim i zakrčenim ulicama sada se nalazilo samo nekoliko žutih taksija i retki prolaznici u skijaškim pantalonama.

Pošto je za trenutak osetila dah detinjstva, Žilijet podiže bradu i usnama zgrabi pahulju. Zamalo pade i raširi ruke da zadrži ravnotežu. Srećom, stanica metroa nije bila daleko. Bilo je dovoljno samo da bude oprezna i da se ne okliz...

Suviše kasno. U tren oka tresnu i nađe se nosa zabodenog u snežnu prašinu.

Dvoje studenata prošlo je pored nje a da joj nisu pomogli da se pridi-gne, zlobno se smejujući. Žilijet se oseti poniženom i iznenada je obuze želja da zaplače.

Dan je bez sumnje loše počeo.

2

*'A mi smo još uvek potpuno vezani jedno za drugo.
Ona poluživa, a ja polumrtav.'*

Viktor Igo

Na nekoliko kilometara odatle, malo više ka jugu, imponantna silueta jednog *land rovera* prelazila je preko pustog parkinga groblja Bruklin hil.

Plastificirana kartica u levom uglu vetrobrana otkrivala je identitet i zanimanje njegovog vozača:

DOKTOR SEM GALOVAJ
BOLNICA SENT METJUJ
NJUJORK SITI

Automobil se parkirao pored ulaza. Čovek koji je izašao iz njega imao je tridesetak godina. Bio je čvrste građe, imao je na sebi zimski kaput i dobro skrojeno odelo, i odavao je utisak čvrstine i elegancije, ali je njegov neobičan pogled – jedno oko mu je bilo plavo, a drugo zeleno – odisao melanholijom.

Vreme je zaista bilo hladno i oštro. Sem Galovaj veza šal i dunu u ruke da ih zagreje. Napravi nekoliko koraka po snegu u pravcu ulazne kapije. U to vreme su rešetke groblja bile još zatvorene, ali je Sem prošle godine dao donaciju za groblje, kako bi pomogao oko održavanja grobova, što mu je dalo pravo da poseduje sopstveni ključ.

Već godinu dana dolazi ovde jednom nedeljno, uvek ujutro, pre nego što krene na posao u bolnicu. Bio je to ritual koji je postao kao neka vrsta droge.

Ovo je jedini način da još malo bude sa njom...

Sem otvori malu metalnu rampu, što je obično radio samo čuvar, i aktivira sistem osvetljenja, pa onda mahinalno krenu kroz drvored.

Bilo je to prostrano, brežuljkasto groblje koje je podsećalo na park. Leti su brojni šetači dolazili da iskoriste raznovrsnost njegovog drveća i senovitih drvoreda. Ali ovog jutra ni pevanje ptica, nijedan pokret, ništa nije narušavalo tišinu tog mesta, osim snega koji se gomilao u slojevima.

Pošto je prešao oko trista metara, Sem stiže ispred groba svoje žene.

Sneg je potpuno prekrrio grobni kamen od ružičastog mermera. Sem rukavom kaputa očisti sneg sa gornjeg dela, na kojem se pojavi natpis:

Federika Galovaj

(1974–2004)

Počivaj u miru Božjem

Zatim je tu crnobela fotografija žene od trideset godina, tamne kose, podignute u punđu, pogleda koji izbegava objektiv.

„Dobar dan“, prozbori on tihim glasom, „prohladno jutro, zar ne?“

Iako je Federika mrtva već godinu dana, Sem nastavlja da razgovara sa njom kao da je živa.

Ipak, Sem Galovaj nije imao mnogo toga što bi ga činilo svecem. Nije verovao ni u Boga, ni u hipotetički zagrobni život. Istinu govoreći, Sem nije verovao u bogzna šta van medicine. Bio je odličan pedijatar, koji je po opštem mišljenju uživao velike simpatije među pacijentima. Uprkos svojim mladim godinama, objavio je brojne članke u medicinskim časopisima, i čim je završio specijalizaciju, već je počeo da dobija pozive od prestižnih ustanova. Sem je specijalizirao jednu oblast psihijatrije, koja polazi od principa da čak i osobe koje su doživele najgore tragedije mogu smoći snage da se povrate i da se ne prepuste neumitnosti nesreće. Jedan deo njegovog posla se, dakle, sastojao u tome da leči najteže psihičke traume koje su trpela deca: bolest, agresivnost, nasilje, prerana smrt nekog bližnjeg...

Ali koliko god da je bio jak kada je trebalo da pomogne svojim pacijentima da prevaziđu bolove i da pronađu smisao života, Sem, izgleda, nije bio u stanju da na sebi primeni savete koje je davao drugima. Zato što je bio slomljen zbog nestanka svoje žene pre godinu dana.

Njegova i Federikina priča bila je komplikovana. Poznavali su se još od pretpubertetskog doba i oboje su rasli u Bedford-Stajvesantu, ozloglašenoj četvrti Bruklina, poznatoj po prodavcima kokaina i rekordno visokoj stopi ubistava.

Federikini roditelji bili su poreklom iz Kolumbije i izbegli su sa ulica Medelina kada je ona imala šest godina, a nisu znali da su napustili jedan pakao da bi stigli u drugi. Nisu proveli ni godinu dana u Americi kada je njenog oca pogodio zalutali metak prilikom pucnjave između dva suparnička klana iz kvarta. Tako je Federika ostala sama sa majkom koja je malo-pomalo utonula u alkohol, bolest i drogu.

Pohađala je neku neuglednu školu, okruženu smećem i gomilom zardalih olupina automobila. Vazduh je bio težak za udisanje, atmosfera naelektrisana, a dileri droge su vrebali na svakom ćošku ulice.

Kada je imala jedanaest godina, odevena kao dečak, i sama je prodavala drogu u jednoj odvratnoj *crack house* na Aveniji Bušvik, zato što su živele u Bruklinu sredinom 80-ih godina i zato što je to bio jedini način da pribavi drogu koja je bila potrebna njenoj majci. Tako je ona, uostalom, naučila osnovno pravilo dila: nikada ne daj drogu pre nego što uzmeš dolare od kupca.

Na koledžu je srela dvojicu dečaka, malo mlađih od nje, koji su izgledali drugačije od ostalih: bili su to Sem Galovaj i Šejk Pael. Uvek sa knjigom u ruci, Sem je bio najjači intelektualac u grupi, usamljeni dečak kog je podizala majka. On je takođe bio jedini 'belac' u školi, što mu je donosilo samo neprijatnosti na ovom većinski afroameričkom mestu.

Šejk je bio čudo prirode. Sa trinaest godina već je bio krupan i građen kao većina odraslih iz kvarta, ali je izgled lošeg dečaka prikrivao njegov pravi senzibilitet.

Sve troje su ujediniili snage da prežive u ludoj sredini koja ih je okruživala. Njihovo međusobno ispomaganje i prijateljstvo stvorilo je kod njih komplementarnost i pronalazili su ravnotežu jedni u drugima. Kolumbija, belac i crnac: srce, inteligencija i snaga.

Kako su odrastali, nastavljali su da, koliko god je bilo moguće, budu daleko od vrtloga njihovog kvarta. Imali su dovoljno prilika da vide kakve štete nanose teške droge njihovoj okolini, tako da nisu nikada osetili želju da ih probaju.

Sem i Federika nikada nisu pomišljali da će jednog dana napustiti ovaj ljudski klozet. Tamo je život ljudi stalno visio o koncu. Svuda prisutni rizik življenja imao je za posledicu da se ne prave planovi na dugačak rok. Dakle, ni oni nisu imali stvarnu ambiciju, zato što je niko u njihovoj okolini nije imao.

Ipak, uprkos svim očekivanjima, sticajem povoljnih okolnosti, oboje su se izvukli odatle. Kad je postao lekar, Sem je povukao svoju drugaricu iz detinjstva za sobom i bilo je skoro sasvim prirodno da se oženi njome.

Teške i guste pahulje snega nastavljale su da padaju na groblje. Sem nije skidao pogled sa fotografije svoje žene. Na njoj je Federika skupila kosu u pundu. Imala je na sebi svoju neizbežnu kecelju, koju je stavljala svaki put kada se slikala. Taj snimak je napravio Sem. Bila je pomalo mutna. Normalno: Federika nikada nije volela da se fotografiše.

U bolnici niko nije znao Semovo društveno poreklo i on o tome nije nikada pričao. Čak i kada je živio sa Federikom, retko se osvrtao na svet koji su napustili. Tačnije rečeno, komunikativnost nije bila baš jedan od najjačih talenata njegove žene. Da bi se zaštitila od sumorne strane svog detinjstva, vrlo rano je počela da se bavi slikarstvom i zahvaljujući njemu izgradila svet u kojem ništa nije moglo da je dotakne. Bio je to toliko debeo oklop da, dugo nakon što je napustila Bed-Staj, nikada nije stvarno spustila gard.

Sem se zarekao da će s vremenom uspeti da je 'izleči', kao što je izlečio mnoge svoje pacijente. Ali stvari se nisu odvijale tako. Nekoliko meseci pre smrti, Federika se sve više i češće sklanjala u svoj svet slikarstva i tišine.

Ona i Sem su se isto tako sve više udaljavali jedno od drugog.

Sve do te kobne večeri, kada je mladi lekar otvorio vrata svoje kuće i otkrio da je njegova žena odlučila da napusti život koji joj je postao nepodnošljiv.

Sem je naglo pao u stanje mrtvila. Nikada mu Federika nije poslala neki signal koji bi stvarno nagoveštavao mogućnost da ovako završi. Sećao se da je tih poslednjih dana čak izgledala mirnija.

Sada je shvatao da je to bilo samo zato što je već donela odluku i što se na određeni način prepustila tom fatalnom ishodu kao nekakvom načinu oslobođenja.

Sem je prolazio kroz sve stadijume: beznađe, stid, revolt... I sve do sada nije prošao nijedan dan a da nije sebi postavio pitanje:

'Šta sam morao da uradim, a nisam?'

Osećaj krivice ga je toliko razdirao da ga je to sprečavalo da prevaziđe svoj bol. Nije bilo govora da 'obnovi svoj život'. Zadržao je burmu na svom prstu, radio sedamdeset sati nedeljno i često se događalo da provede po nekoliko noći neprekidno u bolnici.

U nekim trenucima mu se javljalo osećanje besa prema Federiki i u mislima joj je prebacivao što je otišla a da mu nije ostavila ništa za šta bi mogao da se uhvati: ni reči za zbogom, nikakvog objašnjenja. Nikada neće tačno saznati šta ju je navelo na taj lični i intimni čin. Ali bilo je kako je bilo. Postoje pitanja koja će zauvek ostati bez odgovora i to je trebalo tako prihvatiti.

Naravno, u dubini duše dobro je znao da se njegova žena nikada nije stvarno oporavila od svog detinjstva. U svojoj glavi je još uvek živela usred ubogog naselja Bed-Staja, okružena nasiljem, strahom i krekom.

Neke rane nisu ni povratne ni popravljive. On je to stvarno morao da prizna, iako svojim pacijentima svakodnevno tvrdi suprotno.

Jedno drvo u dnu groblja puče pod težinom snega.

Sem zapali cigaretu i kao svake nedelje ispriča ženi važne događaje od poslednjih dana.

Nakon nekog vremena prestade da govori. Zadovolji se time što je tu sa njom i prepusti se uspomenama koje ga preplaviše. Ledena hladnoća ga ošinu po licu. Dobro se osećao dok ga je zahvatao vihor pahulja koje su mu padale po kosi i dugačkoj bradi.

Bio je tu sa njom.

Ponekad, noću, nakon iscrpljujućih intervencija, kroz glavu mu se motalo neko čudno senzorsko zapažanje, blisko halucinaciji: činilo mu se da čuje Federikin glas i da ga ona krišom posmatra u sobi ili u hodniku bolnice. Pouzdano je znao da sve to nije stvarno, ali se tome prilagođavao kao da je pronašao način da još malo bude sa njom.

Kada hladnoća postade suviše žestoka, Sem odluči da napravi polukrug i da se vrati do svojih kola. Ali čim se zaputio prema kolima, iznenađa se nečeg priseti i vrati se nazad.

„Znaš, već dugo se kanim da ti nešto kažem, Federika...”

Glas mu je delovao skrhan.

„Nešto što ti nisam nikada priznao... što nisam nikada nikome rekao...”

Zastade za trenutak, kao da nije bio siguran da želi da nastavi sa ovim priznanjem.

Treba li sve reći onoj ili onome koga voliš? On je mislio da ne treba.

Ipak nastavi:

„Nisam ti to nikada rekao, zato što... ako si stvarno tamo gore, bez sumnje sve to već znaš.”

Nikada nije toliko osetio prisustvo svoje žene kao toga jutra.

Možda zbog ovog nestvarnog pejzaža, sve te beline koja ga je okruživala i koja mu je davala utisak da se i on sam nalazi nasred neba.

Onda je dugo govorio, bez prestanka, i najzad joj otkrio ono što ga je tištilo i bilo mu na srcu svih ovih godina.

Nije to bilo priznanje neke bračne prevare, nije to bio problem njihove veze, nije se odnosilo na priču o novcu. Bilo je to *nešto drugo*.

Nešto mnogo ozbiljnije.

Kada je završio, oseti da je potpuno ispražnjen i iscrpljen.

Pre nego se što se okrenu da krene, pronađe još toliko snage da promrmlja:

„Jedino se nadam da me još uvek voliš...”

3

'Spasti nečiji život isto je kao zaljubiti se u nekoga: nema bolje droge. Kasnije danima idemo ulicama i sve što vidimo je blistavo. Verujemo da smo postali besmrtni, kao da smo spasli sopstveni život.'

Insert iz filma *'Nad otvorenim grobom'*

Martina Skorsezea

BOLNICA SENT MEJTUZ

17.15 H

Kao i svake večeri, Sem je obilazak svojih pacijenata završavao sa dve iste sobe. Čuvao je uvek to dvoje bolesnika za kraj, možda zato što ih je pratio već dugo i na neki način počeo da ih smatra sopstvenom porodicom a da nije morao da to stvarno prizna.

Lagano gurnu vrata sobe 403 odeljenja pedijatrijske onkologije.

„Dobro veče, Andžela.“

„Dobro veče, doktore Galovaj.“

Tinejdžerka od četrnaest godina, mršava i nekako prozračna, sedela je prekrštenih nogu na jedinom krevetu u prostoriji. Na kolenima joj je bio položen laptop sivkaste boje.

„Šta ima novo danas?“

Andžela mu ispriča o tom danu na ironičan način. Često u defanzivi, mrzela je svaki oblik sažaljenja i odbijala da se na njenu bolest tako gleda. Nije imala pravu porodicu. Prilikom rođenja je ostavljena u porodilištu malog grada u Nju Džerziju. Buntovno dete, asocijalno, tumarala je u potrazi za domom u hraniteljskim porodicama i Semu je bilo potrebno

mnogo vremena da pridobije njeno poverenje. Kako je već nekoliko puta boravila u bolnici, podsticao ju je da decu mlađu od nje smiruje pre lečenja ili neke operacije.

Kao i svaki put kad je vidi kako se smeje, on pomisli da je vrlo teško zamisliti da kancerozne ćelije upravo u tom trenutku zahvataju njenu krv.

Mlada devojka je patila od ozbiljnog oblika leukemije. Već je dva puta bila podvrgnuta pokušajima presađivanja, ali je svaki put organizam odbacio srž.

„Jesi li razmislila o onome što sam ti rekao?“

„U vezi sa novom intervencijom?“

„Da.“

Bolest je stigla do stadijuma da, ako se ne pokuša novo presađivanje, zahvati jetru i slezinu, i Andžela će umreti.

„Ne znam da li ću imati snage, doktore. Hoće li biti potrebno da se ponovo uradi nova hemioterapija?“

„Da, nažalost. Takođe će biti potrebno da budeš izolovana u sterilnoj sobi.“

Neke Semove kolege smatrale su da on greši što se toliko time bavi i da je bez svake sumnje najbolje što može da učini to da pusti Andželu da mirno proživi svoje poslednje trenutke. Njen organizam je već toliko iscrpljen da je procenat uspešnosti nove intervencije najviše pet posto. Ali se Sem toliko vezao za nju da nije mogao da se pomiri sa tim da je izgubi.

‘Čak i ako je preostala šansa jedan prema milion, ja ću pokušati’, pomisli on.

„Još ću razmisliti o tome, doktore.“

„Naravno. Ne žuri. Ti odlučuješ.“

Trebalo je ići polako. Andžela je bila hrabra, ali ne i neranjiva.

Sem proveri njen dnevni medicinski karton i na njega stavi svoj potpis. Krenu da izađe iz sobe, kada se ona priseti:

„Sačekajte, doktore.“

„Da?“

Mlada devojka kliknu nešto na ekranu svog kompjutera i poveza se sa štampačem, koji izbaci jedan neobičan crtež. Da bi je što više udaljio od razmišljanja o bolesti, Sem ju je ohrabrivao da se bavi raznim umetničkim aktivnostima i već neko vreme su slikanje i crtanje pomagali Andželi da lakše podnese svoju tužnu svakodnevicu.

Ona pažljivo pogleda svoj rad i sva zadovoljna pruži ga Semu.

„Uzmite, to sam napravila za vas.“

On uze list i pregleda ga sa iznenađenjem. Velike krive linije purpurne i oker boje, koje su se prostirale po celoj površini lista, podsetile su ga na neke Federikine slike. Prema njegovom saznanju, bilo je to prvi put da Andžela nacrtala nešto što nema neki simbol. Baš se spremao da je upita šta to predstavlja, ali se onda predomisli jer se setio da njegova žena nije volela da joj postavlja takva pitanja.

„Hvala, okačiću je u svojoj ordinaciji.“

Savi crtež i stavi ga u džep košulje. Znao je da ona ne voli da joj se daju komplimenti i odustao od namere da to uradi.

„Lepo spavaj“, reče kratko i uputi se ka izlazu.

„Crknuću, zar ne?“

On zastade na samom pragu vrata i okrenu se prema njoj. Andžela mu se opet obrati:

„Crknuću ako mi se ne uradi to jebeno presađivanje, zar ne?“

On se polako vrati do nje i sede na ivicu kreveta. Ona ga pogleda sa mešavinom drskosti i krhkosti, i on je dobro znao da se iza tog prkosa krije velika strepnja.

„Da, tačno je, postoji rizik da ćeš umreti“, priznade on.

Onda pusti da prođe nekoliko sekundi, pa doda:

„Ali se to neće dogoditi.“

Zatim:

„Obećavam ti.“

KAFE 'STARBAKS', PETA AVENIJA

16.59 H

„Jedan veliki kapučino i mafin sa borovnicom, molim vas.“

„Odmah.“

Krenuvši da izvrši narudžbu svog gosta, Žilijet pogleda kroz prozor: sneg je već od sredine jutra prestao da pada, ali je grad još uvek bio blokiran zbog hladnoće i vetra.

„Izvolite.“

„Hvala.“

Baci pogled na zidni sat u kafiću: za nešto više od jednog minuta, završiće svoj posao.

„Jedan espresso makijato i flašu *evijana*.“

„Odmah.“

Poslednja mušterija, poslednji radni dan, a kroz dva dana *bye-bye* Njujork.

Posluži piće jednoj besprekorno sređenoj *working girl*, koja je potom otišla a da se nije ni zahvalila.

Žilijet je gledala na Njujorčanke sa radoznalošću i ljubomorom kada bi ih sretala u kafiću ili na ulici. Kako da se takmiči sa tim visokim i vitkim figurama, odevenim kao u modnim časopisima, koje su poznavale sva pravila i sve kodekse ponašanja?

'One su sve ono što ja nisam', pomisli ona, 'blistave, sportski građene, sigurne u sebe... One umeju da pričaju sa sigurnošću, da se ponašaju po meri, da vode igru...'

I što je naročito važno, bile su *financially secure*, drugim rečima, imale su dobro zaposlenje i prihode koji idu uz to.

Ode do garderobe, ostavi svoju uniformu konobarice, zatim se vrati u veliku salu kafića, ipak pomalo razočarana što joj niko od zaposlenih nije poželio *good luck* pre odlaska.

Mahnu rukom prema šanku, ali joj odgovoriše nezainteresovano. Uvek je imala taj osećaj da je neprimetna.

Poslednji put prođe kroz salu. Dok se spremala da izađe, neki glas sa stola pored ulaza obrati joj se na francuskom:

„Gospođice!“

Žilijet baci pogled prema prosedom čoveku, besprekorno sređene brade, koji je sedeo pored prozora. Iako je već bio stariji, sve u njegovoj pojavi delovalo je moćno. Njegova široka ramena i visok stas činili su nameštaj kafića skoro sićušnim. Mlada Francuskinja je poznavala tu mušteriju. Dolazio je s vremena na vreme, naročito vrlo kasno uveče. Nekoliko puta, kada je šef bio odsutan, Žilijet mu je dozvolila da uvede svog psa, dogu crne dlake, koja je imala neobično ime Kižo.

„Došao sam da se pozdravim sa vama, Žilijet. Koliko sam shvatio, uskoro se vraćate u Francusku.“

„Kako vi to znate?“

„Čuo sam da se priča okolo“, zadovolji se tim odgovorom.

Taj čovek je u isto vreme na nju delovao umirujuće i izazivao strah. Stvarno neobičan utisak.

„Bio sam slobodan da vam naručim topli sok od jabuke“, reče on, pokazujući na šolju ispred nje.

Žilijet ostade zatečena, jer je izgledalo da je čovek dobro poznaje, mada ona nikada pre nije zaista popričala sa njim. Pred njim se osećala kao otvorena knjiga.

„Sedite za trenutak“, predloži on.

Oklevala je, a onda se usudi da ukrsti pogled sa njim, međutim, u njegovim očima ne spazi nikakvo neprijateljstvo. Samo mešavinu du-boke ljudskosti i velikog umora. Poput nekog jakog plamena, koji je teško mogla da protumači.

Ona konačno odluči da sedne preko puta njega i ispi gutljaj jabukovog soka.

Taj čovek je znao da se ispod vesele i dinamične pojave mlade Francuskinje krije krhka i neodlučna osoba.

Nije želeo da pre nagli sa njom. Ali nije imao mnogo vremena. Njen život bio je komplikovan. Zato pređe direktno na srž stvari:

„Suprotno od onoga što vi mislite, vaš život ne predstavlja neuspeh...“

„Zašto mi to kažete?“

„Zato što vi to ponavljate sebi svako jutro ispred ogledala.“

Vrlo iznenađena, Žilijet instinktivno uzmaknu.

„Kako vi znate da...“

Ali joj čovek ne dozvoli da nastavi.

„Ovaj grad je vrlo naporan“, nastavi on.

„To je istina“, potvrdi Žilijet. „Nema kutka nekog dvorišta koje se ne bavi komšijom. Ljudi satiru jedni druge, a ipak su tako sami.“

„Tako je to“, odgovori on, šireći ruke. „Svet je takav kakav je, a ne onakav kakav bismo mi želeli: svet gde se dobre stvari događaju dobrim ljudima...“

Čovek začuta nekoliko sekundi, pa onda dodade:

„Ali vi, Žilijet, vi ste nešto dobro. Jednoga dana sam video da ste čak uslužili mušteriju koja nije mogla da plati, a vrlo dobro ste znali da ćete vi platiti taj račun...“

„To nije bogzna šta“, pobuni se Francuskinja, sležući ramenima.

„To nije bogzna šta, ali je u isto vreme mnogo. Ništa nikada nije ne-bitno, ali često ne vodimo dovoljno računa o tome kakve će posledice imati naša dela.“

„Zašto mi sve to govorite?“

„Zato što treba da budete svesni toga pre nego što krenete.“

„Pre nego što se vratim u Francusku?“

„Vodite računa o sebi, Žilijet“, reče on dok je ustajao, bez konkretnog odgovora na njeno pitanje.

„Sačekajte!“, povika ona.

Nije znala zašto, ali je osećala da je sasvim neophodno da ga zadrži. Potrča za njim, ali je čovek već bio napustio kafić. Malo istopljenog snega nije bilo očišćeno ispred okvira vrata. Žilijet se okliznu po treći put u toku toga dana. Izgubi ravnotežu i zanese se unazad, i u zadnji čas zgrabi za nadlakticu nekog čoveka koji je sa poslužavnikom u ruci tražio mesto da sedne. Dok je padala, ona ga, nažalost, povuče za sobom i oboje se sručiše na pod, a vrući kapučino poprska im odeću.

’Eto, to sam prava ja! Većito nespretna devojkica koja bi želela da poseduje ljupkost jedne Odri Hepbern, ali koja se uvek nađe sa nosom u jarku.’

Brzo se podiže, sva crvena od sramote, kurtoazno se izvini svojoj mušteriji, koji sav besan počeo da preti da će potražiti pravdu i izlete napolje.

Napolju, na ulici, Menhetn je već povratio svoje uobičajeno ludilo. Grad je opet počeo da vrvi i da živi u stresu. Ispred samog kafića buka mašine za odnošenje snega mešala se sa hukom saobraćaja. Žilijet zgrabi svoje naočari, pogledom obuhvati aveniju koja je vodila na sever, a zatim ka *downtown*-u.

Ali Geret Gudrič je već bio nestao.

U istom trenutku Sem uđe u bolnički lift, kako bi se popeo na četvrti sprat i nađe se ispred vrata sobe broj 808.

„Dobro veče, Leonarde.“

„Samo uđite, doktore.“

Poslednja osoba koju je Sem došao da poseti to veče nije bio njegov pacijent u pravom smislu te reči. Leonard Makvin bio je jedan od najstarijih stanovnika *Sent Mejtuza*. Sem ga je upoznao prošlog leta, prilikom jednog noćnog dežurstva. Stari Makvin nije uspevao da zaspi i to je bila dobra prilika da na terasi na krovu bolnice popuši cigaretu. Razume se da je to bilo formalno zabranjeno. Utoliko više što je Makvin bolovao od kancera pluća u završnoj fazi. Kada ga je Sem sreo na krovu, bio je toliko